

A két féléven át futó tárgy bevezetésével a szociális munka oktatásának problémáit, az elmélet és gyakorlat integrációjának nehézségeit és a terepmunka folyamatát kívánjuk áttekinteni a hallgatókkal. A tárgy nem váltja ki a tereptanárképzést, nem is tekinthető a szociálismunkás képzésekben résztvevő tanárok képzésének. Kifejezetten arra a szükségletre kíván reagálni, hogy a másoddiplomás képzésbe beiratkozott hallgatók a gyakorlatból a képzésbe kapcsolódó szakemberekként is bekapcsolódtak már az oktatásba, esetleg tereptanárok illetve a jövőben vállalnak - vállalhatnak ilyen megbízatást és igénylik a szociális munka oktatásához szükséges ismereteket és készségeik fejlesztését, a szociálismunkás képzésekkel kapcsolatos rendeletek, képesítési előírások, problémák áttekintését. Nem elhanyagolható a szakmai értékek tisztázása sem egy olyan időszakban, amikor a szociális munka is változásban van. A diplomás szociális munkásoknak szükséges felkészülniük arra, hogy a szociális munkában és a világban végbemenő változásokat hogyan lehet figyelembe venni a képzések alakításában azért, hogy a szakemberek hatékonyan tudjanak bekapcsolódni a változások menedzselésébe.

A stúdium minden félévben más-más problémakörre fókuszál, természetesen azokon a területeken, amelyek a szociálismunkás-képzésben a szociális munka tárgykörében megjelennek, az elmélet és gyakorlat integrációjának professzionális szintű megoldásainak kimunkálását igénylik és olyan gyakorlatszervezést, amelynél a tereptanári tevékenység a képző intézményekben folyó munka szerves része.

Az első félév döntően a szociális képzések újraindulásával kapcsolatban a curriculumok kialakításával, változásaival és fejlesztésével foglalkozik. A tanulási tapasztalatok rendszerszemléletű tervezésére és szervezésére, a képzési filozófiák, elvek és célok áttekintésére készít fel.

A második félévben az elméleti és gyakorlati oktatás kapcsolatára, a képző intézményen belüli és a képző intézményen kívüli gyakorlatok kimunkálására, vagyis az elmélet és gyakorlat integrációjára helyezük a hangsúlyt. Ez a félév már a terepgyakorlatok szervezési folyamatát, ténylegesen a tereptant hozza a képzési rendszerbe. Mindez kiegészül az értékelés, hatékonyságelemzés, visszacsatolás és a tantervi korrekció problémáinak tanulmányozásával.

Képzési célok

- A szociális szakemberképzés sajátosságainak áttekintése, a hazai viszonyok és különböző képzési helyszínek curriculumainak elemzése, felkészülés elméleti és alkotói szinten is a képzési követelményeknek megfelelő curriculumok kidolgozására.
- A tanítási-tanulási folyamatok sajátosságainak ismeretében az elmélet és gyakorlat integrációjával kapcsolatban felmerülő problémák szakszerű kezelésében kompetensnek lenni.
- A szociális munka oktatói készségeit fejleszteni a felnőttkori tanulás sajátosságainak ismeretében, az élettapasztalatot, az élettéményeket forrásként használni a képzési folyamatban és a gyakorlatban.

Módszerek

- Előadások és szemináriumok.
- Problémákat elemző, feldolgozó és értelmező csoportmódszerek.
- Cél- és feladatorientált csoportmunka.
- Egyéni, írásbeli gyűjtő és elemző munkák, tanulmányok írása.
- Egyéni, önálló munkák, kritikák megfogalmazása.
- Munkaanyagok, kéziratok feljegyzések készítése és tartalomelemzése.
- Gyakorlatok, gyakorlati feladatok kidolgozása, kipróbálása és folyamatkövető reflexiók.

Az első félév témái

- Február A szociális képzések rendszerének és az ezzel kapcsolatos személyes involváltságok áttekintése és értelmezése. Szociálismunkás pályaképek napjainkban.
- Március Az általános szociálismunkás-képzés sajátosságai és problémái, képesítési követelmények, képzési filozófiák, tantervi irányelvek és változó kurrikulumok.
- Április A gyakorlatorientált főiskolai képzések és az elméleti alapú egyetemi képzés, a szakirányú továbbképzések alakuló rendszere.
- Május A szociálismunkás-képzésekben közvetített ismeretek-készségek - értékek rendszere, a számonkérhetőség, az értékelés és a hatékonyság, valamint az elmélet és gyakorlat integrációjának problémái.

- Követelmények

Folyamatos és aktív részvétel a képzésben és a csoportmunkában

A megadott irodalom magas szintű ismerete, a hasznosíthatóság szempontjából megközelített értékelése és kritikai elemzése

A gyakorlati feladatok dokumentált abszolválása

- Gyakorlati feladatok és határidők

1. Minden hallgató - szabad választás alapján - felkeres egy képző intézményt, elkéri a jelenleg érvényes tantervet és készít egy interjút a képzés irányelveinek kialakulásáról és módosulásairól. Határidő: március 12.
2. Az interjút, a saját tapasztalatok és a rendelkezésre álló dokumentumok alapján készít egy kritikai szemléletű, elemző dolgozatot az adott képzési helyszínen megvalósított curriculumról. A dolgozat súlyponti kérdése minden esetben az elmélet és gyakorlat integrációja, a szociális munka "oktathatósága" legyen. Határidő: május 10.

- Irodalom

Mindkét félév tanulmányaihoz külön jegyzékben mellékelve.

- Vizsga

A curriculum- elemzés és a dolgozat megvédése után a félév során feldolgozott témákból szóban, hármas csoportokban.

Budapest, 1999 február 20.

Ohly Éva és Somorjai Ildikó

Szociális munka oktatása

A tárgy a képzés azon céljához igazodik, amely az elmélet és gyakorlat minél szorosabb és szervezettebb kapcsolatának kialakítását segíti. Olyan szakembereket akarunk képezni, akik nem csak felkészült szociális munkások, hanem képesek a szociális munkás képzésekben elméleti és/vagy gyakorlati oktatóként is közreműködni.

A félév során olyan alapvető elméleti és gyakorlati ismereteket közvetítünk, melyek a fenti cél elérését segítik.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyakorló szociális munkások - most már a szakma oldaláról közelítve - legyenek képesek a szociális képzések fejlesztését elősegíteni.

A feldolgozásra kerülő témák:

Elméleti és gyakorlati tanulmányok, a tanulási spirál. A tanulási folyamat lépéseinek kísérése: a reflektív tanulás. Az integráció segítése a képzésekben.	A képzési rendszerek és az egyes szakok képesítési követelmények áttekintése. Curriculumok és tantervi hálók felépítése. Képzéseken belüli szakaszok: alapozó, elmélyítő és integráló.
A szociális munka oktatása és módszerei. A szakmai integrációt segítő módszerek: elméleti órák – szemináriumok – készségfejlesztések és gyakorlatok egymásra épülése.	A szakmai tárgyak felépítésének elemzése egyes főiskolai és egyetemi szintű képzésekben. Különböző irányzatok – Feltételek (személyi, anyagi, tárgyi)
Terepoktatás: gyakorlatok fajtái, módszerei. Tereptanítási- és tanulási stílusok. A szociális munka oktatásának hatékonysága.	Folyamatrögzítések – szupervízió. Játszmák, konfliktusok és krízisek a tanulási folyamatban.
Az oktatók és gyakorló szakemberek kapcsolata – műhelyek. Visszajelzések (gyakornok, oktató, képző intézmény) és tantervi módosítások, korrekciók.	Választások, választhatóság (Tt.- Gy.). A közös munka lezárása (kliens-gyakornok, gyakornok-tereptanár, gyakorló- és képző intézmény)

Követelmények:

Aktív és konstruktív részvétel a képzésben és a csoport munkájában. Mivel a szociális munka oktatása c. tantárgy tananyaga túl mutat a tereptanár-képzéseken, ezért a tereptanár oklevéllel rendelkezőknek is kötelező a tárgy felvétele. A félév kollokviummal zárul, melynek eredménye két részből áll: a dolgozat és annak megvédése.

A dolgozat tárgya a saját munkakör – saját munkaköri leírás alapján készített konkrét tanítási terv, amely a főiskolai, vagy egyetemi szociális munkás képzés un. nagygyakorlatához javasol egy 280 óra alatt (14 tanítási héttel, heti 4 nappal és 6 x 45 perces órával számolva) megvalósítható feladattervet. A feladattervnek tartalmaznia kell konkrét formában az adott munkakörnyezetben követett értékeket, a kapcsolódó ismereteket és az alkalmazandó szakmai készségeket. Szükséges jelezni az időfelhasználást, valamint a szupervíziós ülések rendjét.

A konkrét képzésekben dolgozó hallgatók a saját képzésük tantervének átalakítását készítsék el úgy, hogy világosan legyenek megfogalmazva az elmélet és gyakorlat konkrét kapcsolódási pontjai, valamint az integrációt segítő lépések is. (Mindkét típusú dolgozatban kérjük a felhasznált szakirodalom pontos feltüntetését!)

Az ajánlott szakirodalom jegyzékét mellékeljük.

Budapest, 2002-02-07

Ohly Éva és Somorjai Ildikó

A szociális munka oktatása
SWK 620

1. A tárgy bevezetésének szakmai háttere, indokoltsága

A tárgy bevezetésével a szociális munkás képzés változásait, a szociális munka oktatásának problémáit elemezzük. Így az elmélet és gyakorlat integrációjának nehézségeit és a terepmunka folyamatát, tereptanári „kísérését” és a tevékenység értékelését kívánjuk áttekinteni a hallgatókkal. A diplomás szociális szakembereknek szükséges felkészülniük arra, hogy a globális standardoknak megfelelően, a változásokat is figyelembe véve kapcsolódjanak be a szociális-munkás képzések menedzselésébe és a szociális munka oktatásának fejlesztési folyamataiba.

A stúdium csak a legfontosabb témakörökre fókuszál, az elmélet és gyakorlat integrációjának professzionális szintű kimunkálására, valamint arra, hogy a tereptanári tevékenység és a szupervízió a képző intézményekben a munka szerves részévé váljon.

2. A tananyag tartalma fontosabb témakörökre bontva

- Professzionalitás a szociális munkában. Szakmatörténet, képzéstörténet. A hazai képzések változásai. A szociális-munkás képzés globális alapelvei.
- Curriculumok kidolgozása, fejlesztése. Tantervi háló. Az elmélet és gyakorlat integrációja. A szociális munka gyakorlati tanulmányai. Egy átfogó terepoktatási program tartozékai.
- Terepoktatási kézikönyv vagy vezérfonal a gyakorlatszervezéshez. Előkészítés, kihelyezés, folyamatrögzítés, értékelés. Tipikus problémák, konfliktusok és krízisek a gyakorlatok ideje alatt és ezek kezelése. Szupervízió.
- Akkreditáció. A MAB működése. Visszacsatolás, tantervi korrekció. Minőségügy.

3. Követelmények

Folyamatos és aktív részvétel a képzésben és a csoport munkájában. A tárgy témáihoz kapcsolódó szakirodalom feldolgozása és elemző értékelése. A tananyaggal kapcsolatos témákban tapasztalatok, reflexiók megfogalmazása szakmai kontextusba ágyazottan.

A félév végére elkészítendő dolgozat:

Egy konkrét szociális-munkás képzés vagy szociálpedagógus képzés egészének vagy egy szakaszának kritikai elemzése, fejlesztési, változtatási javaslatok megfogalmazása.

(Terjedelem irodalomjegyzék nélkül minimum 10 maximum 15 oldal. Kinyomtatott formában kérem a megadott határidőre.)

Beadási határidő: 2007. április 26.